

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**DN. DVRANDI|| à Sancto Portiano, in Senten=||tias
Theologicas Petri Lombardi|| Commentariorum libri||
quatuor.||**

Durandus <de Sancto Porciano>

Antverpiæ, 1567

Quæstio prima. Vtrum virtus sit habitus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72607](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72607)

meritum: non tamen sine libero arbitrio proveniunt nostra merita que Deus remunerat, quae probat per August. Postea dicit quod ex praemis potest accipi qualiter praesentis gratia meretur augeri, & quid sit illa gratia, utrum sit virtus, an non. Ex si virtus, utrum sit actus, an no. Patet enim ex dictis quod gratia sit virtus, nec est actus ipse, sed causa actus, non tamen sine libero arbitrio, quod autem August. supra dicit usum lib. arb. esse virtutem, accipienda est ibi virtus pro actu virtutis, alias sibi contradiceret: unde de ipsa gratia, quae est idem quod ipsa virtus, non est usum lib. arb. sed ex ea est talis usum. Postea dicit quod alii qui dixerunt virtutes esse bonos usus, vel actus naturalium potentiarum, actus dico interiores qui sunt in mente quos Deus in homine facit quantum dicantur esse ipsius lib. arb. Exteriores vero actus qui per corpus exercentur non sunt virtutes, sed opera virtutum, unde quod Aug. dicit opera virtutum esse bonum usum naturalium potentiarum dicit esse intelligendum de actu exteriori, quod vero dicit virtutem esse usum lib. arb. intelligendum est de usu interiori. Postea dicit quod hoc videtur confirmari auctoritate Aug. qui dicit quod fides est credere quod non vides, sed credere est motus mentis & charitas est motus animi similiter. Ultimo respondet ad has auctoritates quod sicut charitas est motus animi, quia est gratia qua movetur animus ad diligendum. Sic fides est ipsum credere, quia est virtus qua creditur, quam expositionem auctoritatis confirmat. Et in hoc terminatur sententia lectionis, &c.

QVÆSTIO PRIMA.

Utrum virtus sit habitus.

Tho. 1. 2. q. 55. ar. 1.

Circa distinctionem istam primo queritur, utrum virtus sit habitus. Et videtur quod non, quia secundum Philosophum primo caeli, virtus est ultimum de potentia. Sed ultimum quod fit in potentia est actus, ergo virtus est actus & non habitus.

2. Item medium est de natura extremorum, sed virtus est medium inter passiones, ergo & ipsa est passio, non ergo habitus.

3. IN contrarium est quod dicit Aug. quod virtus est bona qualitas mentis, &c. sed non est in aliqua specie qualitate nisi in habitu (vt patet deducendo per omnes species qualitates quas enumerat Philosophus in praedicatione mentis) ergo &c.

4. **R**ESPONSIO. Nomen virtutis tractum est à vi, vel à violentia, unde Philosoph. i. caeli distinguens inter motum naturalem & violentum, dicit quod motus violentus est à virtute id est, à violentia. Sed quia violentiam non potest inferre nisi potentia maior, & quodam modo praedominans, ideo nomen virtutis tractum est ad denominandum perfectionem potentiae respectu actus, potest autem dupliciter attendi perfectio potentiae respectu actus. vno modo quantum ad essentiam actus, & sic dicitur potentia perfecta quae potest in supremum actus sibi debiti. Sicut si fortitudo corporalis hominis est ferre centum libras qui hoc potest habet perfectam fortitudinem & hanc perfectionem dicit virtus potentiae naturalis, iuxta quem modum dicit Arist. i. caeli, quod virtus est ultimum de potentia, id est, attenditur potentia prout potest in supremum & ultimum actus sibi debiti. Alio modo accipitur perfectio potentiae respectu actus quo ad eius determinationem, potentia enim quae indeterminata est ad bene & male agere (sicut intellectus potest verè vel falsè intelligere, voluntas bene vel malè eligere) perficitur cum ad illud quod est bonum & conueniens determinatur, vt enim malum sonat in defectum, sic bonum in perfectum, & ideo illud quod determinat intellectum ad rectè intelligendum, vel appetitum ad rectè appetendum dicitur eorum virtus & sic loquitur Philosoph. de virtutibus per totum librum Ethicorum &c. 7. Physico, cum dicit quod virtus est dispositio perfecta ad optimum.

5. Sic loquimur nos de virtute, de qua dicendum est quod est habitus. Quod patet per rationem Arist. 2. Ethic. quicquid est in anima per comparationem ad actus quibus rectè vel non rectè vtimur est potentia vel habitus, vel actus (vt per actum comprehendamus non solum operationem

appetitus sententiae quae passio dicitur de qua Philosoph. solum ibi loquitur, quia solum inquit de virtutibus moralibus quae vt plurimum perficiunt appetitum sententium, sed etiam per actum intelligamus omnem operationem cuiuslibet potentiae quae potest esse subiectum virtutis, quia nunc loquimur generaliter de virtute, virtus autem vt nunc accipitur est aliquid in anima in ordine ad actus quibus rectè, vel non rectè vtimur vt dictum est, ergo est potentia, vel habitus, vel actus, sed non est potentia, vel actus, ergo est habitus. Quod autem non sit potentia, patet quia potentiae insunt nobis à natura, virtus autem non, sed vel ex acquisitione, vel infusione. Item secundum potentiam non dicimur boni vel mali, secundum virtutes autem dicimur boni vel mali, quare &c. Quod vero nec ipsa virtus actus esse possit, nisi accipiatur pro actu primo qui est forma dans esse virtuosum, constat. Nam accipiendo actum pro operatione, virtus non est actus, quia tunc homo non diceretur virtuosus, nisi actu operaretur, quod est inconueniens, quia dormiendo semper amitteretur virtus: relinquitur ergo quod virtus sit habitus.

6. **A**D primum argumentum patet responsio ex dictis, aliter enim accipitur virtus hic & ibi.

7. **A**D secundum dicendum quod virtus non est medium inter duas passiones, puta inter superabundantiam & defectum: sed est habitus perficiens potentiam ad medio modo appetendum, vt non appetatur aliquid delectabile, vel fugiatur aliquid triste, superabundanter, vel deficienter, sed medio modo prout ratio determinat.

QVÆSTIO SECUNDA.

Utrum habens gratiam possit mereri gloriam de condigno.

Tho. 1. 2. q. 109. ar. 5. & q. 114. ar. 3.

Deinde queritur, utrum habes gratiam possit mereri gloriam de condigno. Et videtur quod sic, quia sicut se habet peccatum ad gehennam, sic opus meritorium ad gloriam: sed per peccatum meremur ex condigno penam gehennae, ergo per bonum opus cum gratia meremur ex condigno gloriam.

2. Item quod redditur secundum rectum iudicium, videtur esse merces condigna, vel ex condigno debita, sed vita aeterna redditur secundum rectum iudicium, secundum illud. 2. ad Tim. 4. In reliquo reposita est mihi corona iustitiae, quam reddet mihi dominus in illa die iustus iudex: ergo &c.

3. **I**N contrarium est, quia inter opera meritoria maxime videntur esse meritoria sanctorum passiones & tamen illae non sunt meritoriae de condigno. Dicit enim Apostolus ad Rom. 8. Non sunt condignae passiones huius temporis ad futuram gloriam, ergo &c.

4. **R**ESPONSIO. Dicunt quidam quod habens gratiam potest ex condigno mereri gloriam, quod probant sic, vbi est aequalitas proportionis inter meritum & praemium, ibi potest esse meritum de condigno, sed inter opus informatum gratia, & inter gloriam est aequalitas proportionis, licet ibi non sit aequalitas quantitatis: ergo &c. maior patet, est enim duplex aequalitas, scilicet, quantitatis & proportionis: quantitatis quae est secundum aetimationem rei ad rem absolutè, vt est in emptionibus & venditionibus. Et haec aequalitas spectat ad iustitiam commutativam. Aequalitas proportionis est quando sic se habet res ad rem, sicut persona ad personam secundum excessum vel defectum. Et haec pertinet ad iustitiam distributivam. In redditione autem praemii pro merito magis seruatur forma distributionis, quam commutationis, quum Deus reddet vnicuique secundum opera sua, nihil à nobis accipiens: ergo inter praemium & meritum sufficit aequalitas proportionis, & haec fuit maior. Probarur minor, licet enim opus gratia informatum non sit tantum bonum in quantitate, sicut est gloria, tamen est ibi aequalitas proportionis tantum enim vel plus excedit Deus hominem, quantum excedit gloria gratiam, nec maius est Deo nobis gloriam tribuere, quam nobis actum virtutis exhibere: ideo est ibi aequalitas proportionis, quae sufficit ad meritum de condigno, vt dictum est, ideo &c.

Z 5 Sed